

Aanlegtest, startlicentie en werkstest

Hierna wordt enige uitleg gegeven van de begrippen aanlegtest, startlicentie en werkstest. Deze begrippen worden in de fokkerij gebruikt als indicatie van het werkvermogen van de border collie.

De aanlegtest

De aanlegtest hoed- en drijfvermogen houdt in dat de hond op zijn hoed- en drijfvermogen wordt bekeken en beoordeeld. De aanlegtest, een faciliteit van de Commissie Fokkerijen & Hondenregistratie van de Border Collie Club Nederland, is ontwikkeld om inzicht te krijgen in de mate van aanwezigheid van aanleg voor het schapendrijven; hét rasspecifieke kenmerk van de Border Collie. Dit met het oog op de fokkerij en fokpartnerkeuze.

Deze test is geen competitie of proef. De beoordelaars proberen samen met de eigenaar datgene in de hond naar voren te halen wat deze, in alle facetten, in zich heeft. Daarvoor wordt al het mogelijke (en aanvaardbare!) in het werk gesteld. Er wordt een duidelijk en zo volledig mogelijk beeld gezocht van het instinct en vermogen van de hond door hem in verschillende situaties in contact met schapen te brengen. Daaruit zal kunnen blijken of hij interesse heeft in schapenhoeden en -drijven, of hij zich weet te positioneren ten opzichte van de schapen (balans), of hij 'eye' en beweeglijkheid vertoont in dit werk, of hij (natuurlijk) overwicht op de schapen heeft (daadkracht), hoe zijn werktemperament is in het hoeden en of er andere opmerkelijkheden zijn.

Nadere uitleg van de onderstreepte elementen. Deze worden ook op het testformulier vermeld:

- **Interesse**
Onmisbaar element, als het er niet is wil en kan de hond niet hoeden/werken.
- **Daadkracht**
Wezenlijk element, het bepaald (samen met andere gedragskenmerken) of de hond de schapen daar kan krijgen waar ze moeten komen. De mate van daadkracht drukt uit of de hond iets met de schapen bereikt door zijn optreden. Het impliceert overwicht, lef, doortastendheid, effectief optreden, incasseringsvermogen, doorzettingsvermogen, initiatief, enz.
- **'Eye' / beweeglijkheid**
'Eye', oftewel 'fixeren', houdt in dat de hond met zijn ogen een schaap kan dwingen voor hem op zij te gaan. Border Collies kunnen weinig, gemiddeld of veel 'eye' bezitten, hetgeen genetisch is vastgelegd. Eye en beweeglijkheid vormen karakteristieke elementen van het hoeden van de Border Collie. Te veel 'eye' kan ten koste gaan van de beweeglijkheid, en andersom, hoge beweeglijkheid ten koste van het 'eye'. 'Eye' / beweeglijkheid zegt ook iets over de werkstijl, de concentratie en de rastypische houding van het lichaam tijdens het werk.
- **Werktemperament**
Zegt iets over de houding van de hond in zijn werk en taken. Temperament wordt opgemaakt uit: de gedrevenheid tot werken, doorzettingsvermogen in zijn taken, vlotheid in zijn reacties, incasseringsvermogen, oplossingsvermogen, initiatief, zelfverzekerdheid, attentheid, gezeglijkheid, hij kan cool blijven of heet worden etc.
- **Balans**
Wezenlijk element van het hoeden. Een hond met balans weet zich zo te positioneren dat hij de schapen die richting heen stuurt, waar ze heen moeten. Tijdens deze bewegingsperiode, moeten richting en weerstand van de schapen voortdurend vertaald worden in eigen afstand, richting en tempo, zodat een vloeiende beweging naar het doel ontstaat.
- **Diversen**
Overige bevindingen zoals hond bijt, vertoont overspronggedrag, stijl van werken etc.

De test wordt door twee beoordelaars afgenomen. De eindkwalificatie van het geheel is meer dan een optelsom der delen, maar wordt bepaald door het totaal plaatje wat de hond laat zien. De verschillende kwalificaties zijn: 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed', 'zeer goed' en 'uitmuntend'.

Voor de test geldt een **minimum leeftijd van 12 maanden** voor de hond. Dit omdat we in het belang van het geestelijk en lichamelijk welzijn van de hond, niet willen stimuleren dat de hond al te vroeg wordt uitgebracht. Overigens is het niet nodig dat de hond (volledig) getraind is of onder schapenwerk-commando's staat. Wel is het raadzaam hem enige malen kennis te laten maken met een koppeltje schapen, zodat hij überhaupt weet dat hij met deze dieren iets aan kan. Het moment dat het 'kwartje valt' is eigenlijk al voldoende.

Als men zelf geen schapen heeft, kan men terecht bij diverse leden van de BCCN, op snuffeldagen of bij verschillende trainingscentra die -op eigen verantwoording en buiten de vereniging om - gelegenheid bieden voor zo'n kennismaking. Als de eigenaar zelf niet het meeste en beste uit zijn hond naar voren kan brengen, dan zijn de beoordelaars graag bereid om te helpen of de hond te geleiden. Ook is er geen bezwaar tegen als een ander dan de eigenaar de hond tijdens deze test voorbrengt.

Wanneer een eigenaar meent dat de test geen goed beeld heeft opgeleverd van het hoed- en drijfvermogen van zijn hond, dan bestaat de mogelijkheid om deze test nog één keer te herhalen met andere beoordelaars. Daarbij is het wel zo dat honden die voor de eerste keer een test ondergaan bij de inschrijving voorrang hebben.

De startlicentie

De licentie die is behaald om met de hond te mogen deelnemen aan de officiële wedstrijden van de BCCN .

Het behalen van een startlicentie wordt in de praktijk gelijkgesteld aan het afleggen van de aanlegtest met oordeel "goed".

De werkstest

Aan de werkstest is voldaan als de hond mag uitkomen in de kwalificatieklasse (hoogste klasse). Hierdoor is de aanleg voor hoed- en drijfvermogen in de praktijk afdoende bewezen.